

Bruxelles, 12. ožujka 2020.
(OR. en)

6783/20

COMPET 120	EMPL 124
IND 37	ENER 87
MI 78	ENV 176
CLIMA 61	ESPACE 11
CONSOM 60	PI 21
DIGIT 18	POLMIL 28
ECOFIN 186	RC 4
EDUC 99	RECH 102

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavni tajnik Europske komisije,
potpisao g. Jordi AYET PUIGARNAU, direktor

Datum primitka: 11. ožujka 2020.

Za: g. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: COM(2020) 103 final

Predmet: KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU
REGIJA Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu
An SME Strategy for a sustainable and digital Europe

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2020) 103 final.

Priloženo: COM(2020) 103 final

Bruxelles, 10.3.2020.
COM(2020) 103 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA

Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu

1. Uvod

Dvadeset i pet milijuna malih i srednjih poduzeća (MSP-ovi) okosnica su gospodarstva EU-a. Zapošljavaju oko 100 milijuna ljudi, ostvaruju više od polovine europskog BDP-a i imaju ključnu ulogu u stvaranju nove vrijednosti u svakom sektoru gospodarstva. MSP-ovi pronalaze inovativna rješenja za pitanja kao što su klimatske promjene, učinkovitost resursa i socijalna kohezija te doprinose širenju tih inovacija u svim europskim regijama. Zbog toga su neophodni za dvostruku tranziciju EU-a prema održivom i digitalnom gospodarstvu te za konkurentnost i blagostanje u Europi, njezin gospodarski i tehnološki suverenitet i otpornost na vanjske šokove. Zbog svega navedenog oni su ključni element za postizanje ciljeva industrijske strategije EU-a.

MSP-ovi su čvrsto utkani u europsku gospodarsku i socijalnu strukturu. Osiguravaju dva od tri radna mjesta, nude mogućnosti osposobljavanja u svim regijama i sektorima, među ostalim i za niskokvalificirane radnike, te omogućuju društveno blagostanje, posebno u udaljenim i ruralnim područjima. Svaki europski građanin poznaje nekoga tko je poduzetnik ili je zaposlen kod njega. Izazovi s kojima se europski MSP-ovi susreću kad se nastoje pridržavati propisa i ostvariti pristup informacijama, tržištima i izvorima financiranja stoga su izazovi za cijelu Europu.

MSP-ovi su vrlo raznoliki u pogledu poslovnih modela, veličine, godina postojanja i profila poduzetnika. Oslanjaju se na raznolike talente zaposlenika oba spola. Nalazimo ih u rasponu od slobodnih zanimanja i mikropoduzeća u uslužnom sektoru do industrijskih poduzeća srednje veličine, od tradicionalnih obrta do novoosnovanih poduzeća u području visoke tehnologije. U ovoj se strategiji identificiraju njihove različite potrebe, čime im se pomaže ne samo da se razvijaju i jačaju, nego i da budu konkurentni, otporni i održivi. Stoga se u njoj izlaže ambiciozan, sveobuhvatan i horizontalan pristup, zasnovan na horizontalnim mjerama koje pomažu svim vrstama MSP-ova te na mjerama usmjerenima na precizno određene potrebe.

Predlažu se mjere raspodijeljene u sljedeća **tri stupa**:

- **Izgradnja kapaciteta i potpora za prelazak na održivost i digitalizaciju**
- **Smanjenje regulatornog opterećenja i poboljšanje pristupa tržištu i**
- **poboljšanje pristupa financiranju.**

Strategijom se nastoji osloboditi potencijal svih vrsta europskih MSP-ova za izbijanje na čelo dvostruke tranzicije. Cilj joj je povećati broj MSP-ova koji postupaju u skladu s održivom poslovnom praksom, kao i broj MSP-ova koji primjenjuju digitalne tehnologije. Konačan je cilj da Europa postane najpogodnije mjesto za osnivanje malog poduzeća i za njegov razvoj i jačanje na jedinstvenom tržištu.

Za postizanje tih rezultata strategija se mora temeljiti na zajedničkim djelovanjima na razini EU-a, uz snažnu predanost država članica. Za sve navedeno neophodno je aktivno sudjelovanje zajednice MSP-ova i poduzeća. Strategija će se stoga temeljiti na stvaranju čvrstog **partnerstva za rezultate** između EU-a i država članica, kao i regionalnih i lokalnih tijela. Poduzetnici bi također trebali iskoristiti mogućnosti programa ulaganja koje im EU stavlja na raspolaganje kako bi njihovo poslovanje u većoj mjeri postalo digitalno i održivo te kako bi mogli rasti na jedinstvenom tržištu i izvan njega.

Strategija se zasniva na vrlo čvrstim temeljima EU-ova postojećeg okvira politike i programa potpore za MSP-ove, posebno inicijative za mala i srednja poduzeća iz 2008., Inicijative za novoosnovana i rastuća poduzeća u 2016., Programa za konkurentnost malih i srednjih poduzeća (COSME) te mjera za potporu malim i srednjim poduzećima koje se financiraju u okviru programa Obzor 2020. i europskih strukturnih i investicijskih fondova¹. Bit će neophodna za provedbu, među ostalim, europskog zelenog plana, akcijskog plana EU-a za kružno gospodarstvo, europske podatkovne strategije i europskog socijalnog stupa.

Strategija je dio paketa za industriju koji uključuje Komunikaciju i popratno izvješće o utvrđivanju i uklanjanju prepreka na jedinstvenom tržištu („Komunikacija o preprekama na jedinstvenom tržištu”)², dugoročni akcijski plan za bolju provedbu i osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta („Akcijski plan za osiguravanje primjene pravila”)³ i Novu industrijsku strategiju za Europu („industrijska strategija”)⁴. Temelji se na mnogim zaključcima iz komunikacije o preprekama na jedinstvenom tržištu o smetnjama s kojima se suočavaju MSP-ovi koji žele poslovati preko granica. Pravilno prenošenje, primjena i osiguravanje izvršavanja zakonodavstva EU-a ključni su za poticanje jačanja MSP-ova na jedinstvenom tržištu. U akcijskom planu za osiguravanje primjene pravila utvrđuju se različite inicijative za rješavanje tih pitanja. U industrijskoj strategiji naglašava se uloga MSP-ova u konkurentnosti i inovativnosti europske industrije.

2. Izgradnja kapaciteta i potpora za prelazak na održivost i digitalizaciju

Konkurentna održivost je nit vodilja Europe za budućnost. **Za ostvarivanje digitalnoga gospodarstva koje je klimatski neutralno, učinkovito raspolaže resursima i koje brzo reagira na promjene potrebna je potpuna mobilizacija MSP-ova.** Prijelaz na gospodarski, ekološki i socijalno održivu Europu mora ići ukorak s prijelazom na digitalizaciju. Zbog toga su prilagođene mjere preduvjet za razvoj uspješnih MSP-ova kao sastavnice gospodarstva te za pružanje mogućnosti za jačanje onim MSP-ovima koji žele rasti na tržištu. Za stvaranje odgovarajuće poslovne i inovacijske infrastrukture za MSP-ove potrebna su ulaganja u cijelom EU-u.

MSP-ovi koji pokreću održivu tranziciju

Mnogi su MSP-ovi spremni za nju jer su fleksibilni, visoko inovativni i zalažu se za vrijednosti bitne za održivo i kružno gospodarstvo. Gotovo četvrtina⁵ **MSP-ova u Europi već omogućuje tranziciju** nudeći zelene proizvode ili usluge, a mnogi MSP-ovi (uključujući poduzeća

¹Sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) iskoristilo je više od 900 000, a iz Europskog socijalnog fonda (ESF) više od 500 000 MSP-ova u Europi.

² COM(2020) 93 final, 10.3.2020.

³ COM(2020) 94 final, 10.3.2020.

⁴ COM(2020) 102 final, 10.3.2020.

⁵Istraživanje Eurobarometra o MSP-ovima, učinkovitosti resursa i zelenim tržištima iz 2017.

socijalne ekonomije) već uvelike doprinose tome u zajednicama u kojima djeluju. Postoje i veliki izazovi. Nekim MSP-ovima prelazak na održivije poslovne modele nije lagan. Trećina MSP-ova navodi da se suočavaju sa složenim administrativnim i pravnim postupcima kada nastoje svoje poslovanje promijeniti u smjeru boljeg iskorištavanja resursa. Unatoč tomu, s obzirom na povećane rizike povezane s klimatskim promjenama i drugim pritiscima na okoliš te promjene sklonosti potrošača, prelazak na održivu poslovnu praksu i postupanje u skladu s tom praksom neophodni su za to da MSP-ovi jačaju i ostanu konkurentni. MSP-ove se u tom procesu mora podupirati i dobro ih opremiti sredstvima koja će im omogućiti da razumiju rizike za okoliš i da poduzmu mjere za njihovo ublažavanje, posebno u sektorima kao što su građevinarstvo, proizvodnja plastičnih masa, elektronika te poljoprivredno-prehrambeni sektor.

Više od 600 članova Europske poduzetničke mreže (EEN) nudi usluge prilagođene MSP-ovima. Brojni članovi EEN-a već pomažu MSP-ovima da prijeđu na održivost. Na temelju toga EEN će osiguravati usluge **posebnih savjetnika za održivost** i druge usluge održivosti. Oni će procijeniti potrebe MSP-ova i savjetovati ih o ulaganjima u procese i infrastrukturu koji su učinkovitiji i u većoj mjeri kružni, pronaći odgovarajuće komercijalne partnere i potaknuti uzajamnu suradnju. Nadalje, Europski centar znanja za učinkovitu upotrebu resursa (EREK) nastavit će pomagati MSP-ovima da uštede na troškovima energije, materijala i vode. Rješenja koja nude poduzeća za energetske usluge (ESCO-i), zajedno s tehničkim i financijskim rješenjima, mogla bi koristiti MSP-ovima.

Europa je kolijevka zelene tehnologije, a njezina čelna pozicija ovisit će o tome da MSP-ovi nastave predvoditi inovacije u zelenom sektoru. Tome će u prilog ići Plan ulaganja za europski zeleni plan⁶. Na primjer, u okviru proširenja pilot-djelovanja **Europskog vijeća za inovacije** (EIC) s ciljem promicanja disruptivnih inovacija, posebno onih koje dolaze iz MSP-ova, Komisija će samo 2020. dodijeliti najmanje 300 milijuna EUR novoosnovanim poduzećima i MSP-ovima s visokim potencijalom kako bi im omogućila ostvarivanje revolucionarnih inovacija potrebnih za zeleni plan. **Europski institut za inovacije i tehnologiju** (EIT) osigurat će da njegove zajednice znanja i inovacija budu otvorenije za MSP-ove i omogućit će im da se lakše uključe u lokalne inovacijske ekosustave, posebno u regijama koje zaostaju u pogledu inovacija. To će se provoditi s pomoću namjenskog instrumenta za informiranje (regionalni program za inovacije) koji će ojačati ekosustave tamo gdje je to najpotrebnije.

Pomoć MSP-ovima u iskorištavanju prednosti digitalne tranzicije

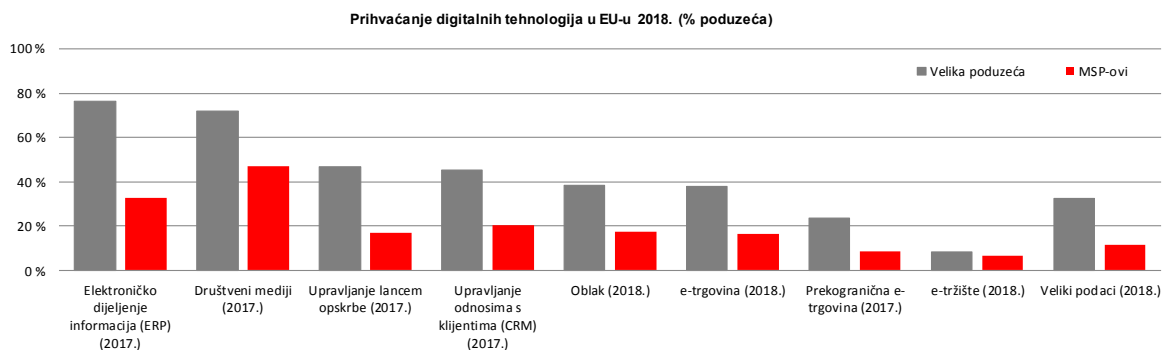
Samo uspješna zajednica MSP-ova koji se koriste digitalnim tehnologijama i podacima može pretvoriti Europu u globalnu predvodnicu u oblikovanju digitalnoga gospodarstva. Digitalizacijom se MSP-ovima mogu otvoriti velike mogućnosti za poboljšanje učinkovitosti njihovih proizvodnih procesa i sposobnosti za osmišljavanje inovativnih proizvoda i poslovnih modela. Primjena naprednih disruptivnih tehnologija, kao što su lanci blokova i umjetna inteligencija, računalstvo u oblaku i računalstvo visokih performansi (HPC), može znatno povećati njihovu konkurentnost.

Međutim, MSP-ovi i dalje ne ostvaruju punu korist od podataka, koji su pokretačka snaga digitalnoga gospodarstva. Mnogi nisu svjesni vrijednosti podataka koje stvaraju te nisu dovoljno zaštićeni ili pripremljeni za buduće gospodarstvo vođeno podacima. Samo 17 % MSP-ova uspješno je uključilo digitalne tehnologije u svoje poslovanje, u usporedbi s 54 % velikih poduzeća⁷. Tradicionalnim MSP-ovima često nedostaje samopouzdanja pri izboru digitalne poslovne strategije, suočavaju se s problemima u iskorištavanju velikih repozitorija podataka koji su dostupni većim poduzećima i ne usuđuju se okoristiti naprednim alatima i aplikacijama utemeljenima na umjetnoj inteligenciji. S druge su strane pak vrlo osjetljivi na kiberprijetnje.

⁶ COM(2020) 21 final, 14.1.2020.

⁷ Izvješće za 2018. Radne skupine za digitalnoinovacijske centre

https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/dihs_access_to_finance_report_final.pdf

Izvor: Eurostat/DESI za 2019.

Tim će MSP-ovima u svakoj europskoj regiji biti omogućena potpora do 240 **digitalnoinovacijskih centara**, na temelju ulaganja iz programa Digitalna Europa i strukturnih fondova.

Cilj nije samo osigurati pristupačne i ciljane savjete o održivosti i digitalizaciji, nego i povezati potporne strukture kako bi **savjetovanje bilo pristupačno svakom MSP-u**. EEN će blisko surađivati s digitalnoinovacijskim centrima, inicijativom „Startup Europe”⁸ i ostalima kako bi se osigurao nesmetan pristup potpori i savjetovanju, među ostalim s nacionalnim, regionalnim i lokalnim tijelima i potpornim strukturama. Digitalni MSP-ovi mogu izravno prenijeti najbolju praksu, znanje i vještine i MSP-ovima iz drugih područja.

Kao što je najavljeno u **europskoj podatkovnoj strategiji**⁹, Komisija će raditi na proširenju dostupnosti podataka i omogućavanju protoka podataka između poduzeća i vlada uspostavljanjem zajedničkih europskih podatkovnih prostora za pouzdanu i sigurnu razmjenu podataka. Osigurati će se ravnopravan pristup za sva poduzeća, a posebno za MSP-ove. Komisija će također ispitati moguća pitanja u vezi s pravima korištenja zajednički generiranih podataka, osobito kad je riječ o industrijskom internetu stvari, kako bi se izbjegle moguće poteškoće za MSP-ove. Nadalje, raditi će na tome da se MSP-ovi sve više koriste računalstvom u oblaku, na primjer posebnim tržištem za usluge u oblaku na kojem će biti osigurani ravnopravni ugovorni uvjeti.

Korištenje talenta i intelektualnog vlasništva

MSP-ovima nije lako ni izraditi strategije za **intelektualno vlasništvo** kojima bi se zaštitila njihova ulaganja u istraživanje i razvoj i privukao kapital za rast, iako su oboje nužni za dvostruku tranziciju. Samo 9 % MSP-ova štiti svoje intelektualno vlasništvo jer ne znaju za inicijative za intelektualno vlasništvo ni na nacionalnoj razini ni na razini EU-a ili ih obeshrabruju složenost i troškovi stjecanja i ostvarivanja tih prava. U predstojećem **akcijskom planu za intelektualno vlasništvo** predložit će se mjere kojima je cilj učiniti sustav intelektualnog vlasništva djelotvornijim za MSP-ove, a koje će obuhvaćati mjere za pojednostavnjenje postupaka registracije intelektualnog vlasništva (npr. reforma zakonodavstva EU-a o industrijskom dizajnu), poboljšanje pristupa strateškim savjetima o intelektualnom vlasništvu (npr. osiguravanje takvog savjetovanja u svim izvorima financiranja istraživanja i razvoja na razini EU-a) te olakšavanje uporabe intelektualnog vlasništva kao uporišta za ostvarivanje pristupa financiranju.

U obje tranzicije, i prema digitalizaciji i prema održivosti, i novoosnovana poduzeća i MSP-ovi suočavaju se s problemom nedostatka kvalificiranih zaposlenika. Za potrebe ulaganja u

⁸ Startup Europe je inicijativa EU-a za povezivanje lokalnih centara novoosnovanih poduzeća diljem Europe: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/startup-europe>

⁹ COM(2020) 66 final, 19.2.2020.

osposobljavanje svojih zaposlenika često nemaju resurse koji bi se mogli mjeriti s resursima velikih poduzeća. Više od 70 % poduzeća navodi otežan pristup talentima kao prepreku novim ulaganjima diljem EU-a¹⁰. Dostupnost kvalificiranog osoblja ili iskusnih rukovoditelja i dalje je najvažniji problem za četvrtinu MSP-ova u EU-u¹¹. Nedostatak vještina posebno je izražen u pogledu digitalizacije i novih tehnologija jer 35 % radne snage ima niske ili nema nikakve digitalne vještine.

Države članice i socijalni partneri imaju središnju ulogu u tome, a EU može pružiti dodatnu potporu za rješavanje tih problema olakšavajući pristup osposobljavanju i pomažući u usklađivanju potražnje MSP-ova za talentima i ponude na tržištu rada. Poduzetničko obrazovanje i osposobljavanje koje poboljšava poslovno znanje i vještine vrlo je bitno za prilagodbu MSP-ova jedinstvenom tržištu. Aktivnosti obrazovanja i usavršavanja ključne su za sve rukovoditelje i zaposlenike MSP-ova, a posebno su bitne za to da ženama i djevojkama omoguće da budu osnivači i da se poboljša rodna ravnoteža među onima koji osnivaju i vode poduzeća¹².

Uz potporu iz programa Digitalna Europa Komisija će na temelju iskustava stečenih u okviru Koalicije za digitalne vještine i radna mjesta osmisliti **ubrzanu digitalnu tečajevu** za zaposlenike u MSP-ovima kako bi se osposobili u područjima kao što su umjetna inteligencija, kibersigurnost ili lanci blokova. Digitalnoinovacijski centri djelovat će kao posrednici između MSP-ova i sveučilišta ili drugih pružatelja osposobljavanja na lokalnoj razini. Inkubacijske aktivnosti pomoći će MSP-ovima da postanu dio ekosustava koji se temelji na podacima.

Komisija će pokrenuti i program „**digitalnih volontera**” kako bi se mladim kvalificiranim osobama i iskusnim starijim osobama omogućilo da podijele svoje digitalne kompetencije s tradicionalnim poduzećima. Također će podupirati i povezati posrednike u MSP-ovima, kao što su klasteri, EEN i EREK, kako bi se zaposlenici MSP-ova osposobili u području održivosti.

Komisija će ažurirati program vještina za Europu time da će, među ostalim, uspostaviti Pakt za vještine. On će uključivati **namjensku komponentu za MSP-ove**. MSP-ovima je posebno bitno strukovno obrazovanje i osposobljavanje kako bi osigurali da njihovi zaposlenici posjeduju vještine potrebne na tržištu rada. Nadalje, države članice i regije poticat će se da iskoriste budući Europski socijalni fond plus i nove mogućnosti za ulaganja iz Europskog fonda za regionalni razvoj za razvoj vještina u područjima pametne specijalizacije, industrijske tranzicije i poduzetništva.

Ekonomija suradnje otvara nove mogućnosti mobilnosti i smještaja za MSP-ove koji su inovativne platforme za posredovanje između pružatelja i korisnika usluga te MSP-ove pružatelje usluga koji su proširili svoj krug korisnika. Nakon Komunikacije o ekonomiji suradnje iz 2016.¹³ Komisija će nastaviti procjenjivati moguću inicijativu usmjerenu na usluge kratkoročnog iznajmljivanja smještaja (najveći sektor ekonomije suradnje) radi promicanja uravnoteženog i odgovornog razvoja ekonomije suradnje na jedinstvenom tržištu uz potpuno poštovanje javnog interesa.

KLJUČNE MJERE

- Komisija će unaprijediti **Europsku poduzetničku mrežu**, među ostalim osiguravanjem posebnih **savjetnika za održivost** i drugih usluga održivosti.

¹⁰Izvješće EIB-a o ulaganjima za 2018./2019.

¹¹Ispitivanje SAFE, 2019.

¹²Strategija za rodnu ravnopravnost 2020.–2025., COM(2020) 152 final, 4.3.2020.

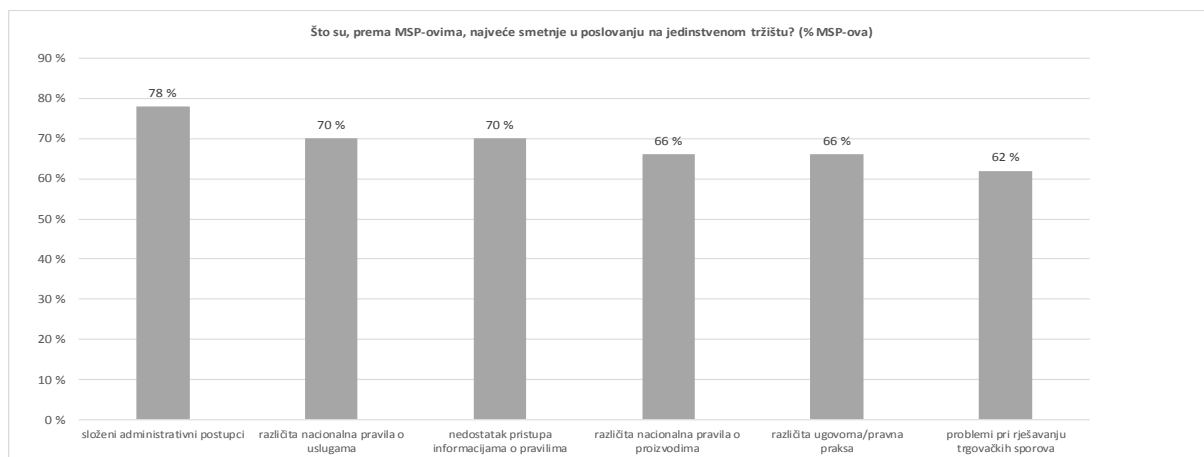
¹³COM(2016) 356 final, 2.6.2016.

- Komisija će osmisлити **ubrzanе digitalne tečajеve** kako bi se zaposlenici MSP-ova osposobili u područjima kao što su umjetna inteligencija, kibersigurnost ili lanci blokova.
- Komisija će pokrenuti program „**digitalnih volontera**” kako bi se mladim kvalificiranim osobama i iskusnim starijim osobama omogućilo da podijele svoje digitalne kompetencije s tradicionalnim poduzećima.
- Komisija će ažurirati **program vještina za Europu**, među ostalim uspostavljanjem Pakta za vještine s posebnom komponentom za MSP-ove, te će predložiti preporuku Vijeća za modernizaciju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.
- Komisija će proširiti **digitalnoinovacijske centre** u okviru inicijative *Startup Europe* te u suradnji s EEN-om i time osigurati nesmetan pristup uslugama u okviru lokalnih i regionalnih ekosustava.
- Komisija će u okviru **EIC-a** dodijeliti najmanje 300 milijuna EUR za poticanje revolucionarnih inovacija u okviru zelenog plana.
- Kad je riječ o MSP-ovima koji svoje poslovanje usmjeravaju na usluge kratkoročnog iznajmljivanja smještaja, Komisija će nastaviti procjenjivati moguću **inicijativu u okviru ekonomije suradnje**.

3. Smanjenje regulatornog opterećenja i poboljšanje pristupa tržištu

Jedinstveno tržište glavno je tržište za europska mala i srednja poduzeća. Na njemu MSP-ovi ostvaruju 70 % vrijednosti svojeg izvoza, a 80 % svih MSP-ova koji se bave izvozom prodaje u drugim državama članicama¹⁴. Međutim, broj MSP-ova koji izvoze u druge države članice mogao bi biti znatno veći: na primjer, samo 17 % svih MSP-ova u proizvodnom sektoru izvozi na jedinstvenom tržištu¹⁵. U Komunikaciji o preprekama na jedinstvenom tržištu navodi se da su MSP-ovi najviše pogođeni trajnim preprekama.

Zbog njihovih ograničenih financijskih i ljudskih resursa poštovanje **propisa, normi, oznaka i administrativnih formalnosti** više utječe na mala i srednja, nego na veća poduzeća. Na primjer, u sektoru poslovnih usluga troškovi koji nastaju za MSP-ove pri ispunjavanju administrativnih formalnosti mogu dosegnuti 10 000 EUR¹⁶. Unatoč napretku od donošenja inicijative za mala i srednja poduzeća, kumulativni učinak propisa i dalje je velik problem za MSP-ove.

Izvor: anketa koju je udruženje Eurochambres provelo nad poduzećima 2019.

¹⁴Godišnje izvješće o MSP-ovima koja rastu preko granica

¹⁵[Informativni članak o inicijativi za mala i srednja poduzeća za EU-28](#)

¹⁶Ecorys, *Administrative formalities and costs involved in accessing markets cross-border for provisions of accountancy, engineering and architecture services* (Administrativne formalnosti i troškovi povezani s pristupom prekograničnim tržištima za računovodstvene, inženjerske i arhitektonske usluge), 2017.

Europski MSP-ovi doživljavaju zakonodavstvo kao nešto složeno i opterećujuće, posebno zbog različitih postupaka u državama članicama. Te prepreke mnoge odvrću od prekograničnog poslovanja i rasta. Ako se i odvažuje na to, često se koriste velikim platformama kao posrednicima, zbog čega dolazi do velike neravnoteže moći u pregovaranju.

Uklanjanje tih prepreka zajednička je odgovornost EU-a i država članica. Velik dio tereta dolazi od nacionalnog zakonodavstva te je stoga važno ocijeniti utjecaj „prekomjerne regulacije” na MSP-ove¹⁷. Države članice zajedno s Komisijom moraju nastaviti čvrsto primjenjivati načela „počnimo od malih”¹⁸, „samo jednom”¹⁹ i „digitalizacija kao standard”²⁰.

Komisija se zauzvrat obvezala da će smanjiti opterećenje za MSP-ove i dati im veću ulogu u ciklusu za bolju izradu zakonodavstva. U okviru programa za primjerenost i učinkovitost propisa (REFIT) Komisija sustavno provjerava **postojeće zakonodavstvo EU-a** s ciljem smanjenja opterećenja i njegova pojednostavnjenja. Komisija će sustavnije primjenjivati provjere prikladnosti kako bi razmotrila kako digitalizirati, pojednostavniti i postići ciljeve uz najniži trošak za MSP-ove. Nadalje, nova platforma *Fit for Future*²¹ omogućit će pregled postojećeg zakonodavstva EU-a kako bi se utvrdile mogućnosti za pojednostavnjenje i smanjenje administrativnog opterećenja.

Kad je riječ o **novom zakonodavstvu**, program REFIT bit će nadopunjen i učvršćen uvođenjem načela „jedan za jedan”. Svrha je osigurati da zakonodavstvo EU-a donosi korist bez nametanja nepotrebnog opterećenja građanima i poduzećima. Test utjecaja zakonodavstva na MSP-ove već je dio redovite procjene i nastaviti će se primjenjivati za sve relevantne prijedloge Komisije.

MSP-ove su posebno pogađali troškovi nastali zbog zakonodavstva, s obzirom na njihove ograničene ljudske i financijske resurse. Kako bi se osiguralo da novo zakonodavstvo bude prilagođeno MSP-ovima, **izaslanik EU-a za MSP-ove**²² pregledavat će inicijative EU-a, zajedno sa sudionicima iz sektora MSP-ova, kako bi Komisiji istaknuli one koje treba pomnije razmotriti s gledišta MSP-ova. U tom će kontekstu izaslanik EU-a za MSP-ove objediniti i nacionalnu stručnost mreže izaslanika MSP-ova. Cilj je da se sve buduće zakonodavstvo, na europskoj i nacionalnoj razini, sastavlja imajući na umu krajnjeg korisnika, i to utvrđivanjem mogućih prepreka i njihovim ublažavanjem u ranim fazama postupka, na primjer upotrebom digitalnih alata. Izaslanik EU-a za MSP-ove imat će posebnu ulogu u novoj platformi *Fit for future*, koja će omogućiti da MSP-ovi iz vlastite perspektive ukažu na postojeće zakonodavstvo koje im predstavlja posebno opterećenje. On će Komisiji predlagati rješenja prilagođena korisnicima koja bi se mogla uzeti u obzir za potrebe pridržavanja zakonodavstva.

¹⁷Zakonodavstvo EU-a može ostaviti prostor za fleksibilnost u razini usklađivanja i/ili praksi država članica („prekomjerna regulacija”, COM (2020) 93 final, 10.3.2020.

¹⁸Načelo „počnimo od malih” podsjeća na to da se i pri oblikovanju politika i na razini EU-a i na nacionalnoj razini trebaju uzeti u obzir interesi MSP-ova.

¹⁹Prema načelu „samo jednom”, građani i poduzeća pružili bi razne podatke javnoj upravi samo jednom.

²⁰Načelom „digitalno kao zadano” nastoji se smanjiti administrativno opterećenje uvođenjem digitalnog pristupa usluga kao zadanog izbora javnih uprava.

²¹Nova skupina na visokoj razini u osnutku, koja će zamijeniti platformu REFIT.

²²Izaslanik EU-a za MSP-ove osigurava vezu između kreiranja politika za MSP-ove na razini EU-a i nacionalnih izaslanika za MSP-ove ili tijela zaduženih za politiku MSP-ova te predsjedava mrežom nacionalnih izaslanika za MSP-ove.

Osiguravanje usklađenosti s pravilima jedinstvenog tržišta posebno je bitno za MSP-ove jer su oni često nerazmjerno pogođeni prekograničnim ograničenjima. U akcijskom planu za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta utvrđuje se popis inicijativa za rješavanje tih pitanja, što uključuje radnu skupinu za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta uz doprinos mreže izaslanika EU-a za MSP-ove i nacionalne mreže izaslanika. Komisija će nadzirati države članice, surađujući pritom s njima, te neće oklijevati poduzeti odlučne mjere za osiguravanje primjene pravila ako je to potrebno kako bi se osiguralo da MSP-ovi ostvaruju korist od jedinstvenog tržišta. MSP-ovi se suočavaju s razmjerno višim troškovima ispunjavanja poreznih obveza od većih poduzeća²³, a nedostatak usklađivanja u području oporezivanja i dalje je jedna od glavnih prepreka s kojom se poduzeća suočavaju pri prekograničnom poslovanju.

Nadalje, strogim nadzorom poštovanja pravila EU-a o tržišnom natjecanju osigurava se da sva poduzeća koja djeluju na jedinstvenom tržištu, posebno MSP-ovi, mogu sudjelovati u tržišnom natjecanju i uvoditi inovacije na temelju vlastitih prednosti, sprečavajući time da nekoliko velikih poduzeća zloupotrebjava svoju tržišnu snagu i koncentraciju sredstava.

Uklanjanje prepreka putem partnerstava i eksperimentiranja s politikama

Ključni problem u Europi relativan je nedostatak uspješnih rastućih poduzeća. U Sjedinjenim Američkim Državama ima tri puta više rastućih poduzeća nego u Europi²⁴. Europska novoosnovana i rastuća poduzeća suočavaju se s nekoliko izazova „na terenu” dok privlače i zadržavaju talente, iskorištavaju tržišne prilike i povećavaju prihode. Mnoge države članice uspješno su riješile te probleme, a brojni se primjeri dobre prakse već provode. Njihovom primjenom u cijelom EU-u omogućio bi se veliki poticaj razvoju novoosnovanih poduzeća i MSP-ova.

Stoga će Komisija, u bliskoj suradnji s državama članicama i dionicima kao što je Forum EIC-a, promicati najbolju praksu i pokrenuti novu političku inicijativu, **EU-ov standard Start-up Nations**, pozivajući države članice na provedbu takve prakse na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Cilj je učiniti Europu **najprivlačnijim kontinentom za novoosnovana i rastuća poduzeća**. Inicijativa će biti usmjerena na olakšavanje pokretanja i širenja prekograničnog poslovanja, pojednostavnjivanje provedbe pravila o postupcima za zahtjeve za vizu i boravišne dozvole za talente iz trećih zemalja, povećanje atraktivnosti dodjele dioničkih opcija zaposlenicima, promicanje ideja za osnivanje poduzeća te prijenosa tehnologije sa sveučilišta, poboljšanje pristupa financiranju za rast te promicanje prekograničnih digitalnih alata i platformi. Kako bi to nadopunila, Komisija će se savjetovati i procijeniti potrebu za dodatnim mjerama u području prava trgovačkih društava kako bi se MSP-ovima olakšalo prekogranično širenje i rast.

Neka vrlo inovativna rješenja nikad ne ugledaju svjetlo dana zbog propisa koji bi mogli biti zastarjeli ili loše prilagođeni tehnologijama koje se brzo razvijaju. Primjena **eksperimentalnih regulatornih okruženja** jedan je od načina rješavanja tog problema. Time se omogućuje da nadzorna i regulatorna tijela testiraju na djelu ona inovativna rješenja koja nisu predviđena u uredbama ili smjernicama, pod uvjetom da su uspostavljeni odgovarajući uvjeti, na primjer kako bi se osiguralo jednako postupanje prema svima. Eksperimentalna regulatorna okruženja osiguravaju regulatornim i nadzornim tijelima najnovije informacije o novim tehnologijama i iskustvo s njima, omogućivši time

²³ Studija Europske komisije o troškovima izvršavanja poreznih obveza za MSP-ove, 2018.

²⁴ *Mind the Bridge: Tech Scale-up Europe*, Izvješće za 2019.

eksperimentiranje s politikama. Neke su države članice već isprobale takva okruženja za inovativne financijske usluge.

Direktiva o uslugama glavni je instrument protiv tržišnih prepreka. **Partnerstva među graničnim regijama**, čiji je cilj poboljšati suradnju među regionalnim tijelima, mogu pomoći MSP-ovima da prevladaju tržišne prepreke u pružanju usluga. Poziv za iskazivanje interesa trebao bi do kraja 2020. dovesti do stvaranja tri takva pilot-područja, u kojima bi partnerske regije zajednički poboljšavale, usklađivale ili prilagođavale pravila i postupke prekograničnog pružanja usluga, na primjer o upućivanju radnika i korištenju digitalnih alata.

Komisija će ta nastojanja dopuniti poticanjem država članica da **jedinstveni digitalni pristupnik**²⁵ uvedu na način prilagođen MSP-ovima. Države članice trebale bi nastojati omogućiti MSP-ovima jednostavan internetski pristup informacijama, postupcima i uslugama podrške u pogledu svih njihovih pitanja povezanih s prekograničnim poslovanjem, što uključuje savjetovanje o javnoj nabavi i izvorima financiranja. Države članice trebale bi međusobno povezati svoje usluge u sustav „**sve na jednom mjestu**” kako bi MSP-ovima davale usklađene odgovore na sve takve upite.

Čak se do 71 % MSP-ova koji su pokušali primijeniti postojeći sustav uzajamnog priznavanja za neusklađenu robu²⁶ suočilo s odlukom o uskraćivanju pristupa tržištu²⁷. Komisija će, nakon rasprave sa stručnom skupinom država članica o uzajamnom priznavanju, raditi na promicanju „**saveza za uzajamno priznavanje**” među državama članicama u sektorima kao što su dodaci prehrani i nakit.

U raznolikom su industrijskom okruženju **svemirski i obrambeni** sektori ključni za strateški i tehnološki suverenitet EU-a te pružaju mnoge prilike europskim MSP-ovima. Međutim, lanci opskrbe u obrambenom sektoru dosad su uglavnom bili izgrađeni na nacionalnoj osnovi. Komisija će stoga potaknuti prekograničnu suradnju i ulazak novih aktera na tržište maksimalnim iskorištavanjem potencijala Europskog fonda za obranu. To će posebno uključivati pozive na podnošenje prijedloga usmjerene na MSP-ove, dodatak namijenjen MSP-ovima i kriterij za dodjelu ugovora utvrđen posebno za MSP-ove te povezivanje MSP-ova sa širom obrambenom zajednicom. Fond će pridonijeti otvaranju lanaca opskrbe u sektoru obrane, povezujući velike integratore sustava s cjelokupnim ekosustavom MSP-ova u tom sektoru diljem Unije. Komisija će utvrditi i prednosti relevantnih organizacija u području istraživanja i tehnologije te sveučilišta koja mogu poduprijeti inovativna novoosnovana poduzeća te MSP-ove u tom sektoru.

Komisija isto tako nastoji povećati broj uspješnih novoosnovanih i rastućih poduzeća u **svemirskom sektoru** koja komercijaliziraju svemirske tehnologije EU-a. U okviru svemirskog programa EU-a promicat će uspostavu europskog novog svemirskog ekosustava za poticanje poduzetništva. Novom inicijativom za svemirsko poduzetništvo pod nazivom „CASSINI” objedinit će se usluge poput ubrzavanja, poduzetničke inkubacije, financiranja početne faze ideja i pretkomercijalne nabave.

MSP-ovima, uključujući novoosnovana poduzeća, kojima je teško uspješno se natjecati u javnim natjecanjima, neiskorištene mogućnosti na jedinstvenom tržištu nudi i **javna nabava**. Postoje dvije vrste izazova. S jedne strane, javni je sektor relativno nesklon riziku i često mu

²⁵Uredbom (EU) 2018/1724 uspostavlja se jedinstveni digitalni pristupnik kao izvor informacija, postupaka, usluga podrške i otklanjanja poteškoća za korisnike u njihovim vlastitim zemljama i preko granica.

²⁶ Roba koja nije usklađena zakonodavstvom EU-a, kao što su tekstil, obuća, proizvodi za njegu djece, nakit, stolno posuđe ili namještaj.

²⁷ COM(2020) 93 final, 10.3.2020.

nedostaju vještine potrebne za nabavu inovativnih rješenja. S druge strane, mnogi gospodarski subjekti, posebno MSP-ovi, smatraju da su javni natječaji složeni ili neprikladni.

Stoga Komisija poziva države članice i njihove javne naručitelje da iskoriste **fleksibilnost koju nudi novi okvir EU-a za javnu nabavu**. To podrazumijeva dijeljenje većih ugovora u manje grupe, proširenje strateške nabave, posebno javne nabave inovativnih rješenja, pri čemu bi se MSP-ovima kad je to moguće prepustila prava intelektualnog vlasništva kako bi ih mogli komercijalizirati, te dovršetak digitalizacije postupaka javne nabave. Komisija će isto tako poticati države članice da se koriste digitalnim platformama kako bi potaknule inovativna rješenja MSP-ova i novoosnovanih poduzeća te njihov prekogranični pristup ugovorima o javnoj nabavi. Nadalje, Komisija će pokrenuti **inicijativu za velike kupce i mreže** kako bi se olakšala zajednička kupnja inovacija i održivih proizvoda; promicati povezivanje kupaca i dobavljača inovacija te pratiti napredak putem nacionalnih referentnih mjerila. Usto, pokrenut će oznaku koju mogu istaknuti javni naručitelji koji se pridržavaju praksi javne nabave **pogodnih za MSP-ove** i surađivati sa svojim međunarodnim trgovinskim partnerima na češćoj primjeni Komisijinih standarda relevantnih za nabavu, kao što je elektroničko izdavanje računa. MSP-ovima koji nude inovativne ekološke proizvode i usluge može pomoći češće provođenje postupaka zelene javne nabave²⁸.

Kupnja postojećeg poduzeća često je povoljnija alternativa pokretanju poslovanja. Procjenjuje se da svake godine oko 450 000 MSP-ova promijeni vlasništvo, što utječe na više od 2 milijuna zaposlenika. Međutim, u trećini slučajeva prijenos nije uspješan i stoga Europa gubi oko 150 000 poduzeća i 600 000 radnih mjesta²⁹. Razlozi su često nedostatak rane pripreme, poteškoće u pronalaženju nasljednika te nepovoljne porezne i regulatorne mjere.

Komisija će i dalje raditi na olakšavanju **prijenosa poslovanja** i podupirati države članice u njihovim naporima da uspostave poslovno okruženje prilagođeno prekograničnom poslovanju³⁰. Nedavno donesenom Direktivom o okvirima za preventivno restrukturiranje i drugoj prilici³¹ obuhvaćena su brojna pitanja koja se odnose na poduzeća u nevolji, a Komisija će sada podržati sve države članice u prenošenju odredbi te direktive u njihove nacionalne zakone kako bi poduzeća u financijskim poteškoćama mogla imati pristup odgovarajućim uslugama podrške radi izbjegavanja stečaja.

Više pravednosti u odnosima među poduzećima (B2B)

MSP-ovi imaju ključnu ulogu u sve gušćim mrežama korporacija, novoosnovanih poduzeća i MSP-ova koja surađuju diljem sektora i lanaca vrijednosti radi stvaranja proizvoda i usluga budućnosti. Važno je da se MSP-ovi i novoosnovana poduzeća uključe u EU-ove strateške lance vrijednosti i da se odgovori na njihove posebne potrebe kako bi im se pomoglo u suradnji i širenju na cijelom jedinstvenom tržištu i na globalnoj razini.

Zbog povećane koncentracije i vertikalne integracije u lance opskrbe glavni su kupci MSP-ova često puno veće organizacije. To dovodi do asimetrije u pregovaračkoj snazi i povećava

²⁸ COM(2020) 98 final, 11.3.2020.

²⁹ *Extrapolation based on Business Dynamics: Start-ups, Business transfer and Bankruptcy* (Ekstrapolacija na temelju poslovne dinamike: Novoosnovana poduzeća, prijenos poslovanja i stečaj), završno izvješće, 2011., str. 10., <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/10448/attachments/1/translations>

³⁰ Direktiva o prekograničnim preoblikovanjima, spajanjima i podjelama (EU) 2019/2121, donesena 27. studenoga 2019.

³¹ Direktiva 2019/1023 donesena u lipnju 2019.

rizik od toga da mala poduzeća budu izložena nepoštenim poslovnim praksama i uvjetima³², uključujući **kašnjenja u plaćanju** i pristup podacima.

Iako se Direktivom o kašnjenju u plaćanju smanjuju kašnjenja u transakcijama među poduzećima, kao i između poduzeća i platforme, samo se 40 % poduzeća u EU-u naplati na vrijeme³³. Osim toga, kašnjenja u plaćanju razlog su svakog četvrtog stečaja MSP-a u EU-u. Potreban je odlučan pomak prema novoj poslovnoj kulturi u kojoj bi ažurno plaćanje bilo uobičajeno. U tu će svrhu Komisija podržati provedbu Direktive o kašnjenju u plaćanju tako što će osigurati snažne alate za praćenje i osiguravanje primjene pravila. To bi moglo uključivati virtualni opservatorij za praćenje kašnjenja u plaćanjima, pojašnjavanje nepoštenih praksi plaćanja i istraživanje izvedivosti alternativnih mehanizama rješavanja sporova/posredovanja za MSP-ove radi brzog rješavanja sporova u pogledu plaćanja u poslovnim transakcijama.

Iskorištavanje prednosti globalnih tržišta

Globalna tržišta važan su izvor rasta za MSP-ove. Međutim, samo 600 000 MSP-ova, koji zapošljavaju otprilike 6 milijuna ljudi, izvozi robu izvan EU-a. Komisija će u okviru multilateralnih i bilateralnih dijaloga promicati okruženje koje pogoduje MSP-ovima u trećim zemljama razmjenom dobre prakse sa svojim partnerima. Pokrenut će i **novi informacijski portal** za podizanje svijesti MSP-ova o trgovinskim politikama i pružanje detaljnih informacija o carinskim postupcima i formalnostima za izvoz u treće zemlje.

MSP-ovi imaju više koristi od olakšavanja trgovine koja se temelji na pravilima od velikih poduzeća, koja imaju više sredstava za prevladavanje trgovinskih prepreka. Kako bi MSP-ovima olakšala pristup međunarodnim tržištima, Komisija neprestano pregovara o novim sporazumima o trgovini i ulaganjima i propituje prepreke trgovini koje nerazmjerno utječu na MSP-ove. Komisija će i dalje uključivati poglavlja posebno posvećena MSP-ovima u sve trgovinske sporazume, zajedno s namjenskim mjerama kojima će se MSP-ovima omogućiti da iskoriste prednosti, kao što su povezivanje MSP-ova s pomoću klastera za međunarodnu industriju, Europske poduzetničke mreže (EEN) i EU-ova centra za MSP-ove³⁴ te mjerama kojima se podupire sudjelovanje europskih MSP-ova u javnoj nabavi izvan EU-a.

Delegacije EU-a u zemljama s kojima je EU sklopio sporazum o slobodnoj trgovini pružit će potporu rješavanjem pitanja u vezi s praktičnim poteškoćama MSP-ova povezanim s provedbom sporazuma o slobodnoj trgovini.

Ako poduzeća iz EU-a, uključujući MSP-ove, trpe štetu zbog dampinškog ili subvencioniranog uvoza, EU se snažno suprotstavlja nepoštenim trgovačkim praksama primjenom instrumenata trgovinske zaštite. Komisija povećava svoju posebnu potporu MSP-ovima radi njihova lakšeg pristupa instrumentima trgovinske zaštite i bolje suradnje s Komisijom tijekom istraga³⁵.

Zadaci novoosnovanog glavnog službenika za nadzor osiguravanja primjene trgovinskih pravila bit će, među ostalim, praćenje i poboljšanje usklađenosti s našim trgovinskim sporazumima. Time će se dodatno poboljšati rad na uklanjanju prepreka trgovini koje

³²Publikacija EU-a iz 2018. pod nazivom *A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour* (Komparativna analiza pravnih mjera u odnosu na neobvezujuće zakonske instrumente za poboljšanje platnog ponašanja).

³³Publikacija EU-a iz 2018. pod nazivom *A comparative analysis of legal measures vs. soft-law instruments for improving payment behaviour* (Komparativna analiza pravnih mjera u odnosu na neobvezujuće zakonske instrumente za poboljšanje platnog ponašanja).

³⁴EU-ov centar za MSP-ove u Pekingu prva je linija podrške europskim MSP-ovima koji žele razviti svoju prisutnost na kineskom tržištu www.eusmecentre.org.cn.

³⁵Uredba (EU) 2018/825 donesena 30. svibnja 2018.

posebno utječu na MSP-ove. Nadalje, EU će aktivno njegovati gospodarske i diplomatske odnose posebno u korist MSP-ova kako bi se podržao njihov pristup tržištima trećih zemalja. Mogućnosti za europske poduzetnike proširiti će se putem globalnog programa Erasmus za mlade poduzetnike radi stjecanja novih iskustava na tržištima trećih zemalja.

KLJUČNE MJERE

- Izaslanik EU-a za MSP-ove i mreža nacionalnih izaslanika za MSP-ove pridonijet će radu Komisijine Radne skupine za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta, koju treba uspostaviti kao rezultat Akcijskog plana za osiguravanje primjene pravila, u cilju sprečavanja, među ostalim, **prekomjerne regulacije** u postupku prenošenja kako bi se regulatorno opterećenje MSP-ova svelo na najmanju moguću mjeru.
- Komisija će poticati države članice na uvođenje jedinstvenog digitalnog pristupnika na način prilagođen MSP-ovima. Države članice trebale bi povezati svoje službe putem **jedinstvene kontaktne točke**.
- Izaslanik EU-a za MSP-ove, koji će imati posebnu ulogu u novoj platformi pod nazivom *Fit for Future*, **pažljivo će provjeravati** inicijative EU-a kako bi Komisiji ukazao na one koji zaslužuju posebnu pozornost sa stajališta MSP-ova.
- Komisija će potaknuti države članice da podupru **EU-ov standard Start-up Nations** te razmjenjuju i donose najbolje prakse kako bi se ubrzao rast visokotehnoloških MSP-ova i novoosnovanih poduzeća.
- Kako bi se povećale mogućnosti za MSP-ove, Komisija poziva države članice i njihove javne naručitelje da iskoriste fleksibilnost koju nudi novi **okvir** EU-a za javnu nabavu, među ostalim upotrebom digitalnih alata i platformi za povećanje prekogranične javne nabave. Komisija će dati **smjernice** i pružiti **potporu javnim naručiteljima**.
- Komisija će potaknuti države članice na izradu prijedloga za **eksperimentalna regulatorna okruženja** pokretanjem pilot-projekta.
- Komisija će objaviti poziv na podnošenje prijedloga za pokretanje **pionirskih partnerstava među graničnim regijama** kako bi se poboljšala suradnja u izvršavanju pravila jedinstvenog tržišta i uklanjanju administrativnih prepreka.
- Komisija će podupirati države članice u izvršavanju **Direktive o kašnjenju u plaćanju** uspostavom alata za praćenje i bolje osiguravanje primjene pravila te istraživanjem izvedivosti alternativnih mehanizama rješavanja sporova/posredovanja za MSP-ove.
- Komisija će olakšati prekograničnu suradnju s MSP-ovima i među njima u okviru **Europskog fonda za obranu te utvrditi prednosti** svojeg istraživačkog i inovacijskog ekosustava.
- Komisija će pokrenuti **inicijativu za svemirsko poduzetništvo pod nazivom „CASSINI”**.
- Komisija će podupirati države članice pri prenošenju nedavno donesene Direktive o **okvirima za preventivno restrukturiranje i drugoj prilici** tako što će im pomoći da uspostave mehanizme ranog upozoravanja kako bi se izbjegao stečaj poduzeća u financijskim poteškoćama.
- Komisija će s državama članicama istražiti moguće mjere za stvaranje poticajnog okruženja za **prijenos MSP-ova**.
- Komisija će nastaviti poboljšavati **pristup MSP-ova tržištima trećih zemalja**, među ostalim putem poglavlja posebno posvećenih MSP-ovima, dijaloga za razmjenu dobre prakse s trgovinskim partnerima i novog informacijskog portala. Komisija će olakšati pristup MSP-ova instrumentima trgovinske zaštite.
- Delegacije EU-a pružit će potporu odgovaranjem na pitanja MSP-ova povezana sa sporazumima o slobodnoj trgovini.
- Komisija će proširiti **globalni program Erasmus za mlade poduzetnike**.

4. Poboljšanje pristupa financiranju

MSP-ovi moraju imati pristup financiranju kako bi osigurali ulaganje potrebno za tranziciju. Međutim, u svim je fazama razvoja malim poduzećima teže osigurati potrebna financijska sredstva nego velikim poduzećima. U slučaju mladih poduzetnika i novoosnovanih poduzeća, razlozi za to mogu biti brojni: nedostatak dokazanih financijskih rezultata ili kolaterala, ili ulagači kojima nedostaju informacije za procjenu kreditnog rizika ili nematerijalne imovine. Za poboljšanje pristupa financiranju potreban je pristup koji kombinira povoljno regulatorno okruženje, dostatno i usklađeno financiranje na razini EU-a i na nacionalnoj razini te pristup mrežama društava i ulagačima.

MSP-ovi se suočavaju sa znatnim manjkom financijskih sredstava u Europi u iznosu od 20 do 35 milijardi EUR unatoč znatnim programima potpore na razini EU-a i na nacionalnoj razini³⁶, a u nekim je državama članicama pristup financiranju i dalje jedan od ključnih problema s kojima se suočavaju³⁷. 18 % MSP-ova u EU-u 2019. nije dobilo puni bankovni kredit na koji su računali. Zbog toga su MSP-ovi u nepovoljnijem položaju jer bankovni izvori financiranja čine otprilike 90 % njihovih potreba za financiranjem. Bankovni propisi EU-a moraju pružiti temelj za stabilan bankarski sustav koji svim poduzećima osigurava odgovarajuće financiranje. U EU-ovu paketu o bankarstvu zadržan je pomoćni faktor za MSP-ove, koji je proširen na sve kredite koji se odobravaju MSP-ovima. Komisija će osigurati da se u svakom budućem zakonodavstvu o financijskom tržištu u obzir uzmu interesi europskih MSP-ova i podupire njihov neometani pristup širokom nizu financijskih mogućnosti.

Povećanje raznolikosti izvora financiranja i povećanje spremnosti MSP-ova na ulaganje

Međutim, postoji potreba za **diversifikacijom izvora financiranja**. Poduzetnički kapital uloženi u europska poduzeća povećao se za 13 % te je 2018. iznosio 8 milijardi EUR, a udio sredstava za prikupljanje vlasničkog kapitala iz inozemstva povećao se 2018. sa 7 % na 20 %³⁸. Međutim, samo je 10 % poduzeća u Europi upotrebljavalo financiranje na tržištima kapitala u usporedbi s više od 25 % u SAD-u. Ulaganja europskog poduzetničkog kapitala otprilike su osam puta manja nego u SAD-u i stoga nisu dovoljna za financiranje rasta europskih poduzeća³⁹.

Inovativna brzorastuća mala i srednja te novoosnovana poduzeća sa znatnim potrebama za kapitalom često se sele u inozemstvo kako bi pronašla rizični kapital⁴⁰. To nije samo rizik za europski tehnološki suverenitet, rast i radna mjesta, nego utječe i na velik broj europskih MSP-ova.

Nadalje, europski ulagači mogu biti neskloni ulaganju u novoosnovana poduzeća zbog izazova u procjeni tržišnog potencijala i/ili intelektualnog vlasništva na kojima se temelji nova tehnološka usluga ili proizvod nekog MSP-a. Zbog toga je teško procijeniti vrijednost samog novoosnovanog poduzeća. Usluge „**tehničke dubinske analize**“, kojima se mogu riješiti ta pitanja, bile su uspješne u drugim regijama, ali još uvijek nisu lako dostupne u Europi. U konačnici su od koristi svim uključenim stranama: MSP-ovima, potencijalnim ulagačima i

³⁶ Razlika u financiranju zaduživanjem po godini u razdoblju 2014.–2018.; vidjeti SWD(2018) 320 final od 7.6.2018.

³⁷ Europska komisija i Europska središnja banka, „Istraživanje o pristupu poduzeća financiranju“, 11.2019.

³⁸ Invest Europe (2019./20.)

³⁹ *Afme Capital Markets Union Performance Indicators Report 2019* (Izvješće Udruge za europska financijska tržišta (AFME) o pokazateljima uspješnosti unije tržišta kapitala za 2019.).

⁴⁰ *Financing the Deep Tech Revolution* (Financiranje „deep-tech“ revolucije) (istraživanje Europske komisije i Europske investicijske banke, 2018.).

širem inovacijskom ekosustavu. Pilot-projektom EU-a omogućilo bi se preciznije vrednovanje novoosnovanih poduzeća u području visoke tehnologije i tehnološki visoko specijaliziranih MSP-ova na temelju njihove tehnologije i portfelja intelektualnog vlasništva⁴¹.

U Europi je potrebno potaknuti više privatnih ulaganja. Komisija će uvesti nove načine za podjelu rizika s privatnim sektorom, kao što je inicijativa ESCALAR za poticanje povećanja fondova poduzetničkog kapitala, jačanje ulaganja i rad na obnovljenom Akcijskom planu o uniji tržišta kapitala. Cilj je unije tržišta kapitala diversificirati izvore financiranja za poduzeća u svim fazama njihova razvoja.

Polaganje temelja Fonda za inicijalnu javnu ponudu MSP-ova

Mala i srednja poduzeća u Europi imaju ograničene mogućnosti financiranja rasta, poput uvrštenja na tržište kapitala putem inicijalne javne ponude (IPO). Tržišta kapitala važan su izvor financiranja za MSP-ove koji rastu u poduzeća srednje tržišne kapitalizacije i u konačnici u velika poduzeća. Međutim, broj inicijalnih javnih ponuda MSP-ova naglo se smanjio nakon financijske krize i otad se nije oporavio. Vrijednost i broj europskih inicijalnih javnih ponuda nastavili su padati 2019. za 40 % odnosno 47 % u odnosu na 2018.⁴² Mnogi institucionalni ulagači nisu dovoljno uključeni u financiranje MSP-ova.

Kako bi se pokrenuo suprotni trend, kao okosnica ulaganja moglo bi djelovati javno financiranje radi privlačenja većeg broja privatnih ulaganja u brzorastuće inovativne MSP-ove u fazi njihova uvrštenja na tržište kapitala. S pomoću **Fonda za inicijalnu javnu ponudu MSP-ova** pružila bi se potpora MSP-ovima tijekom postupka njihova uvrštenja na tržište kapitala i nakon njega. Temeljit će se na analizi EU-ova tržišta inicijalnih javnih ponuda i na rezultatima savjetovanja s ulagačima i dionicima.

Stvaranje poticajnijeg i uključivijeg okruženja za pristup financiranju

Posljednjih su se godina znatno prorijedila istraživanja o ulaganjima u MSP-ove. U reviziji Direktive o tržištima financijskih instrumenata, koju će Komisija provesti 2020., razmotrit će se način poticanja istraživanja u području MSP-ova.

Inovacije u području financijske tehnologije utemeljene na tehnologiji decentraliziranog vođenja evidencije transakcija (**lanac blokova**) mogu MSP-ovima omogućiti nove načine uspostave izravnog kontakta s ulagačima, putem pouzdanih posrednika ili izravno na decentraliziran način. One MSP-ovima mogu omogućiti i izdavanje kriptoimovine i digitalnih tokena, na primjer u obliku obveznica, koje su privlačne ulagačima jer se njima može odmah trgovati. To je način da se MSP-ovima ponudi brže, učinkovitije i isplativije financiranje. Komisija će MSP-ovima, ulagačima i posrednicima olakšati upotrebu kriptoimovine i digitalnih tokena u skladu s predstojećom strategijom EU-a za digitalno financiranje.

Pravilima o **državnim potporama** omogućena je znatna nacionalna potpora za MSP-ove i rizični kapital⁴³. Komisija će pojednostavnjivati i preispitivati relevantna pravila EU-a o državnim potporama do kraja 2021. kako bi osigurala da su i dalje svrsishodna. Komisija će tijekom preispitivanja nastojati osigurati da se pravilima potiče sudjelovanje MSP-ova u važnim projektima od zajedničkog europskog interesa.

Osim toga, manjak raznolikosti među onima koji primaju ulaganja smanjuje bazen talenata i inovacije. Žene u Europi osnovale su trećinu poduzeća, ali njihova poduzeća nisu dovoljno zastupljena kada je riječ o prikupljanju rizičnog kapitala. Više od 92 % poduzetničkog kapitala

⁴¹ Vidjeti „Leveraging intelligence” na stranici <https://www.innoradar.eu>.

⁴² <https://www.pwc.co.uk/audit-assurance/assets/pdf/ipo-watch-q4-2019-annual-review.pdf>

⁴³ Rashodi za 2018. iznosili su 216 milijuna EUR za cilj „rizični kapital” i 501 milijun EUR za cilj „MSP-ovi”.

koji su 2019. prikupila europska tehnološka poduzeća dobile su skupine osnivača koje čine isključivo muškarci⁴⁴. InvestEU – program za financiranje budućih ulaganja u EU-u – mogao bi pomoći poticanju ulaganja u žene i s njima te pružiti ciljanu potporu za proširenje palete poduzeća i fondova kojima upravljaju žene i u koje se može ulagati **u okviru inicijative za rodno usmjereno financiranje**. Nadalje, utrostručit će se broj MSP-ova kojima upravljaju žene i koji imaju koristi od potpuno uspostavljenog Europskog vijeća za inovacije.

Mobilizacija europskog, nacionalnog i privatnog financiranja za MSP-ove putem programa InvestEU

Financijskim instrumentima EU-a u razdoblju 2014.–2018. pomoglo se u mobilizaciji 100 milijardi EUR financijskih sredstava, posebno za MSP-ove, u obliku dužničkog i vlasničkog financiranja. Očekuje se da će Planom ulaganja EU-a poduprijeti više od milijun MSP-ova. Međutim, potrebno je nastaviti s pružanjem potpore na razini EU-a i na nacionalnoj razini kako bi se smanjio manjak u financiranju MSP-ova.

Djelovanje Komisije u okviru sastavnice programa InvestEU koja se odnosi na MSP-ove temeljit će se na pozitivnim iskustvima s postojećim sustavima jamstva EU-a za MSP-ove⁴⁵. Uspostavit će jedinstveni integrirani jamstveni instrument usmjeren na MSP-ove koji se smatraju visokorizičnima ili koji nemaju dovoljno kolaterala, uključujući inovativne MSP-ove, one iz kulturnih i kreativnih sektora, MSP-ove koji prelaze iz modela koji se oslanjaju na resurse i energiju prema održivijim modelima i one koji prihvaćaju digitalne poslovne prakse. Sastavnicom programa InvestEU koja se odnosi na MSP-ove poduprijet će se financiranje vlasničkim kapitalom za MSP-ove i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u područjima od posebnog interesa za politiku EU-a, kao što su svemir i obrana, održivost, digitalizacija, inovacije, **rodno usmjereno financiranje**, tehnologija koja se temelji na bitnim znanstvenim ili tehničkim postignućima („deep tech”) i **zelena tehnologija**. Na primjer, objedinit će se financijska sredstva iz EU-a, država članica i privatnog sektora kako bi se poboljšao pristup vlasničkom kapitalu za financiranje inovativnih MSP-ova te novoosnovanih poduzeća koja razvijaju i prihvaćaju zelena tehnološka rješenja. Programom InvestEU omogućit će se financiranje u svim razvojnim fazama od osnivanja, preko rasta do inicijalne javne ponude. Time će se potaknuti privatno financiranje koje osiguravaju ulagači kao što su poslovni anđeli, subjekti koji upravljaju obiteljskom imovinom, fondovi poduzetničkog kapitala, mirovinski fondovi i osiguravajuća društva.

Komisija će blisko surađivati s državama članicama kako bi se udružila financijska sredstva i uklonile geografske neuravnoteženosti u ulaganjima i pristupu financiranju, posebno putem Inicijative za digitalne inovacije i rast („Digital Innovation and Scale-up”)⁴⁶. Osim toga, sastavnicom programa InvestEU koja se odnosi na socijalna ulaganja i vještine poboljšat će se pristup mikrofinanciranju, financiranje socijalnih poduzeća, ulaganja s društvenim učinkom i vještine.

KLJUČNE MJERE:

- Komisija će poduprijeti inicijalne javne ponude MSP-ova s ulaganjima usmjerenima putem novog privatno-javnog fonda, koji će se od 2021. razvijati u okviru programa InvestEU u kontekstu unije tržišta kapitala.

⁴⁴ 2019 State of European Tech report (Izvešće o stanju europske tehnologije 2019.)

<https://2019.stateofeuropeantech.com/chart/103-1338/>

⁴⁵ Dostupno u okviru programa COSME, Obzor 2020., programa Kreativna Europa i fondova kohezijske politike EU-a.

⁴⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/launch-digital-innovation-and-scale-initiative-central-eastern-and-south-eastern-europe>

- Komisija će uvesti prvi mehanizam rizika/nagrade za poticanje veličine fondova poduzetničkog kapitala i privlačenje privatnih ulaganja radi ostvarivanja rasta putem **inicijative ESCALAR**.
- Komisija će pokrenuti inicijativu za **rodno usmjereno financiranje** s ciljem poticanja financiranja poduzeća i fondova kojima upravljaju žene te za osnaživanje ženskog poduzetništva.
- Komisija će pokrenuti **inicijativu za ulaganje u zelenu tehnologiju** radi objedinjavanja financijskih sredstava iz EU-a, država članica i privatnog sektora kako bi se poboljšao pristup vlasničkom kapitalu za financiranje inovativnih MSP-ova te novoosnovanih poduzeća koja razvijaju i prihvaćaju zelena tehnološka rješenja.
- Komisija će pokrenuti **inicijativu utemeljenu na lancima blokova** kako bi se omogućilo izdavanje i trgovanje obveznicama MSP-ova diljem Europe upotrebom europske infrastrukture za usluge lanaca blokova.
- Komisija će sufinancirati **usluge tehničke dubinske analize** u okviru pilot-projekta EU-a kojim će se omogućiti preciznije vrednovanje novoosnovanih poduzeća u području visoke tehnologije te im se pomoći da razviju spremnost za ulaganja.
- Komisija će dodatno **pojednostavniti postojeća pravila o državnim potporama** u vezi s kombinacijama nacionalnih fondova i fondova u okviru programa InvestEU i Obzor. Time će se MSP-ovima olakšati ostvarivanje koristi od udruženih resursa kako bi im se pomoglo s dvostrukom tranzicijom. Nadalje, u okviru revizije pravila o državnim potporama koja je u tijeku, Komisija će **revidirati pravila o državnim potporama za rizično financiranje i komunikaciju o važnim projektima od zajedničkog europskog interesa** kako bi dodatno podržala uključivanje MSP-ova i osigurala privlačenje privatnih ulaganja uz istodobno izbjegavanje narušavanja jednakih uvjeta.

5. Upravljanje: partnerstvo za rezultate između EU-a i država članica

Strategija za MSP-ove mora se temeljiti na predanosti i djelovanju na razini EU-a i država članica. Budući da su mnogi MSP-ovi duboko ukorijenjeni u regionalne i lokalne ekosustave u kojima osiguravaju radna mjesta, osposobljavanje, porezne prihode i socijalnu skrb, ta se obveza mora proširiti na regionalna tijela. Provedba strategije temeljit će se na snažnom partnerstvu svih aktera koji dijele odgovornost za provedbu – tijela EU-a te nacionalna, regionalna i lokalna tijela, MSP-ovi i ulagači. Uključivat će redovit politički pregled napretka, mjerenje i praćenje.

Mreža izaslanika za MSP-ove važan je alat kojim se osigurava partnerstvo između EU-a i država članica. Ta mreža predstavlja nacionalna tijela država članica zadužena za politiku povezanu s MSP-ovima te služi kao organska veza između tih tijela, lokalnih poslovnih zajednica i EU-a. S obnovom mandata u 2020. ojačat će se uloga mreže i njezina interakcija s regionalnim tijelima i vlastima.

Komisija će imenovati posebnog **izaslanika EU-a na visokoj razini za MSP-ove** koji će usmjeravati rad mreže kako bi se osigurala provedba strategije i primjena načela „počnimo od malih” u svim politikama EU-a. Izaslanik EU-a za MSP-ove također će pratiti provedbu u pojedinačnim državama članicama. Kako bi se olakšalo uključivanje strategije za MSP-ove u sva područja politika, izaslanik EU-a za MSP-ove bit će intenzivno uključen u postupak europskog semestra. Izaslanik EU-a za MSP-ove isticat će aspekte povezane s MSP-ovima u Komisijinoj agendi za bolju regulativu u redovitom dijalogu s Odborom za nadzor regulative i unutar platforme pod nazivom *Fit for Future*.

Kako bi se dopunile aktivnosti mreže izaslanika za MSP-ove (relevantne za javni sektor), Komisija će blisko surađivati i s **ambasadorima strateškog poduzetništva**, novom savjetodavnom skupinom poduzetnika iz cijele Europe koja će imati ulogu tijela za razmatranje.

Nova će strategija biti podložna **redovitom preispitivanju**. Komisija će i dalje svake godine objavljivati poboljšani **pregled uspješnosti MSP-ova**. Tim će se pregledom pratiti i nacionalne politike prilagođene pokretanju poslovanja (indeks „Europe Startup Nations”), uključivanje MSP-ova u održive poslovne prakse, kao i digitalizacija MSP-ova⁴⁷ (indeks DESI). Taj će pregled biti predstavljen i stavljen na raspravu na godišnjoj skupštini MSP-ova kako bi se lokalnim dionicima i široj zajednici MSP-ova omogućilo da se aktivno uključe.

Mreža izaslanika za MSP-ove i druge institucije EU-a bit će uključene u praćenje provedbe strategije, primjerice, putem godišnjeg izvješća izaslanika Vijeću za konkurentnost i redovitog dijaloga s Europskim parlamentom. Kako bi pripremio ovo izvješće, izaslanik EU-a za MSP-ove, zajedno s nacionalnim izaslanicima za MSP-ove, sastat će se s tvorcima politika povezanih s MSP-ovima i drugim dionicima u državama članicama, a istom će prilikom raspravljati o pitanjima koja su relevantna za MSP-ove i utvrđena u postupku europskog semestra. Na temelju analize tih mehanizama evaluacije izaslanik EU-a za MSP-ove djelovat će u koordinaciji s nacionalnim izaslanicima za MSP-ove radi izrade nacionalnih planova provedbe te strategije za MSP-ove u suradnji s lokalnim poslovnim dionicima.

Definicija MSP-ova na razini EU-a ključni je alat kojim se osigurava da je ta strategija usmjerena na pravu populaciju, tj. da pruža potporu i koristi poduzećima kojima je pomoć najpotrebnija. Komisija redovito prati je li ona prikladna za tu svrhu. Prema nedavno provedenom javnom savjetovanju⁴⁸, istraživanjima i anketama definicija je dobra i jednostavna za uporabu većini malih i autonomnih MSP-ova u EU-u. Komisija će dodatno procijeniti konkretna pitanja, na primjer, pitanje složenih vlasničkih struktura ili mogućih „učinaka zaključavanja” i izvješćivati o njima.

KLJUČNE MJERE:

- Komisija će imenovati **izaslanika EU-a na visokoj razini za MSP-ove**.
- Komisija će učvrstiti **mrežu izaslanika za MSP-ove** kako bi ojačala vezu između razine EU-a i nacionalne razine kad je riječ o politici povezanoj s MSP-ovima.
- Komisija će pokrenuti skupinu **ambasadora strateškog poduzetništva**.
- **Izaslanik EU-a za MSP-ove** isticat će aspekte povezane s MSP-ovima u **redovitom dijalogu s Odborom za nadzor regulative**.

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/integration-digital-technology>

⁴⁸ Otvoreno javno savjetovanje o definiciji MSP-ova: https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-review-sme-definition_hr